

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 184/08-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. mája 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť MUDr. M. S., C., zastúpeného advokátkou JUDr. M. T., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Senica a Okresného súdu Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 32/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 C 290/00) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. M. S. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Senica a Okresného súdu Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 32/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 C 290/00) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Skalica p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 32/2008 konať bez zbytočných prietáhov.

3. MUDr. M. S. primerané finančné zadostučinenie n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Senica j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 55,86 € (slovom päťdesiatpäť eur a osemdesiatšesť centov) a Okresný súd Skalica v sume 167,60 € (slovom stošesťdesiatsedem eur a šesťdesiat centov) MUDr. M. S. na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. M. T., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 184/08-38 z 25. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť MUDr. M. S., C. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Senica a Okresného súdu Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 32/2008 (pôvodne pod sp. zn. 4 C 290/00).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ vystupuje ako žalobca v konaní o ochranu osobnosti vedenom v súčasnosti na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 3 C 32/2008 (pôvodne pod sp. zn. 4 C 290/00), ktoré sa začalo na základe žaloby z 28. júla 1997 (uvádza sťažovateľ, zo spisu vyplýva dátum podania 13. október 1997) v tom čase podanej na Okresnom súde Senica.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti argumentoval chronologickým prehľadom vykonaných procesných úkonov konania a uviedol, že po podaní návrhu na základe výzvy doplnil svoj návrh 13. októbra 1997 a zároveň požiadal o oslobodenie od platenia súdnych

poplatkov (priznané uznesením Okresného súdu Senica z 19. marca 2007). Následne bol jeden z uplatnených nárokov vylúčený na samostatné konanie pod sp. zn. 4 C 290/00. Okresný súd Skalica uznesením č. k. 4 C 290/00-6 zo 16. januára 2001 konanie zastavil. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnuté uznesenie svojím uznesením č. k. 8 Co 10/03-22 z 25. februára 2003 zrušil a vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Prvý termín pojednávania určil Okresný súd Skalica na 26. máj 2004. Sťažovateľ podaním zo 7. mája 2007 požiadal o ustanovenie právneho zástupcu, vyhovené mu bolo uznesením Okresného súdu Senica z 18. mája 2007.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa predmetná vec nie je natoľko zložitá, aby mohla ospravedlniť 11-ročné prietahy v konaní. Sťažovateľ svojím správaním neprispel k spôsobeným prietahom v konaní, zo súdneho spisu je zrejmé, že prietahy v konaní boli spôsobené postupom Okresného súdu Senica a Okresného súdu Skalica.

Na základe svojej argumentácie sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že Okresný súd Senica a Okresný súd Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 32/2008 (pôvodne pod sp. zn. 4 C 290/00) porušili jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal Okresnému súdu Skalica konať bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 494 000 Sk, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu z 3. decembra 2008 sa k sťažnosti vyjadril Okresný súd Skalica prostredníctvom svojho predsedu. List sp. zn. Spr. 1520/08 z 23. marca 2009 doručený ústavnému súdu 26. marca 2009 obsahoval podrobnú chronológiu vykonaných procesných úkonov, ako aj vyjadrenie, v ktorom predseda okresného súdu neuznal dôvodnosť podanej sťažnosti a v tejto súvislosti uviedol, že v predmetnej veci je síce konanie vedené už od roku 1997, avšak dĺžka konania nie je spôsobená subjektívnymi príčinami na strane zákonného sudcu. Je totiž ovplyvnená jednak zložitou vecou z hľadiska právnej stránky, ako aj náročnosťou po stránke skutkovej, predovšetkým však

správaním sťažovateľa („nespoluprácou, nesúčinnosťou so súdom, neopodstatnenými podaniami a nedostavovaním sa na súdne pojednávania“). Sťažovateľ podáva vo veci neúplné a nejasné podania, z ktorých nie je zrejmé, čoho sa domáha, sťažuje plynulosť konania tým, že pre množstvo svojich sporov vedených pred súdmi „už ani jemu samému nie je zrejmé, ktoré podanie ku ktorej u podanej veci patrí a ktorý súd to ktoré konanie vedie a uvádza nesprávne spisové značky, do ktorých podania doručuje. Žalobca proti ďalším žalovaným podal asi 3 žaloby na OS Senica a viedol niekoľko sporových konaní proti týmto konkrétne označeným žalovaným a ďalším žalovaným popri uvedených žalovaných (napr. MUDr. R., MUDr. V., proti Obci K. a domáhal sa nárokov, ktoré môžu súvisieť so žalobou o ochranu osobnosti). Niektoré veci boli nesprávne v roku 1997 alebo v roku 1998 postúpené na novovzniknutý OS Skalica. Lebo sa týkali ochrany osobnosti a v čase nápadu vecí bol na konanie príslušný súd podľa bydliska žalobcu, t. j. Okresný súd Trnava. Z dôvodu nepríslušnosti na konanie boli aj niektoré veci, týkajúce sa ochrany osobnosti postúpené na OS Trnava, čo sťažuje postup súdu vo veci 3 C 32/2008 z dôvodu zisťovania či sú splnené procesné podmienky na konanie, či nejde o prekážku začatej prípadne skončenej veci dopytmi, či už nebolo vo veci začaté konanie.“.

Z vyjadrenia ďalej vyplýva, že žalobca bol riadne a včas predvolaný na výsluchy týkajúce sa námietky zaujatosti konajúcej sudkyne, na ktoré sa nedostavoval z dôvodov uvedených v predložennom chronologickom prehľade úkonov. Pre jeho postoj ku včasnosti preberania zásielok súdu a odmietnutím dostaviť sa na výsluch možno mať pochybnosti o tom, či on sám javí záujem o včasné prerokovanie a skončenie veci. Doteraz nebolo rozhodnuté o pripustení návrhu sťažovateľa na rozšírenie žaloby „o zrušenie rozhodnutia R/95 z 2. 1. 1996 NsP Skalica a R/96 z 26. 7. 1996“, pretože Okresný súd Skalica mal pochybnosti o tom, či tieto návrhy nie sú založené v spise týkajúceho sa konania sp. zn. 3 C 26/2008, ktorý bol v rôznych časových úsekoch predkladaný nadriadenému súdu v odvolacom konaní. Okresný súd Skalica nepoznal obsah tohto spisu, a nemohol teda posúdiť, s ktorou z vecí vedených na Okresnom súde Skalica, resp. na Okresnom súde Trnava súvisia.

Z uvedených okolností je podľa predsedu Okresného súdu Skalica zrejmé, že dĺžka namietaného konania je zapríčinená aj pasívnym správaním sťažovateľa, ktorého súčinnosť by v konečnom dôsledku viedla k urýchleniu konania a možnosti rozhodnutia prerokúvanej veci.

Predseda Okresného súdu Skalica v liste zároveň oznámil, že súhlasí s prerokovaním sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.

Možnosť vyjadrenia sa k predloženému stanovisku Okresného súdu Skalica právna zástupkyňa sťažovateľa nevyužila. Bola jej súčasne poskytnutá možnosť predložiť vyjadrenie týkajúce sa súhlasu s upustením od ústneho pojednávania s poučením, že ak sa v stanovenej lehote k tejto otázke nevyjadrí, ústavný súd bude toho názoru, že s upustením súhlasí. Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa na uvedenú výzvu v stanovenej lehote nereagovala, ústavný súd konštatoval konkludentne vyjadrený súhlas sťažovateľa s upustením od ústneho prerokovania veci.

Stanovisko k vyjadreniu Okresného súdu Skalica sp. zn. Spr. 1520/08 napokon predložil sťažovateľ 13. mája 2009. Toto stanovisko však neobsahovalo žiadne nové skutočnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil tento priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Dňa 13. októbra 1997 sťažovateľ predložil Okresnému súdu Senica návrh označený ako „*doručenie dokumentov súdu, špecifikácia žalobného petitu, forma ospravedlnenia*

odporcom, vyžiadanie vyjadrenia odporcu“ kvalifikovaný súdom ako žaloba o ochranu osobnosti.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu vyplýva, že v počiatocnom štádiu boli vykonané tieto úkony:

„- dňa 4. 8. 1998 žiadaná správa od OS Trnava, vakom štádiu konania je vec žalobcu proti žalovaným v 1. rade: MUDr. K., v 2. rade: MUDr. R., v 3. rade: MUDr. V. o ochranu osobnosti, ktorá bola OS Skalica postúpená 17. 2. 1998 (aj táto vec JUDr. B. napadla podľa rozvrhu práce OS Skalica na rok 1998 a podľa rozhodnutia KS Trnava o nepríslušnosti na konanie OS Skalica bola postúpená na OS Trnava)

- dňa 25. 5. 1999 žiadaný spis OS Senica sp. zn. 8 C 174/94 a opätovne žiadaná správa od OS Trnava o stave konania o ochranu osobnosti proti žalovaným MUDr. K., MUDr. R. a MUDr. V.

- dňa 12. 8. 1999 OS Trnava oznámil, že vec ich sp. zn. 14 C 37/98 o ochranu osobnosti žalobcu proti žalovaným MUDr. K. MUDr. R. a MUDr. V. nie je rozhodnutá, vo veci bola vznesená námietka zaujatosti, spis sa nachádza na KS Trnava...

- Dňa 5. 11. 1999 žiadaná správa od OS Trnava o stave konania v ich veci sp. zn. 14 C/37/98

- dňa 15. 11. 1999 OS Trnava oznámil, že vec nie je právoplatne skončená, KS Trnava rozhodol, že vec prejednávajúca sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci

- dňa 21. 1. 2000 žiadaná správa o stave konania vo veci OS Trnava sp. zn. 4 C/37/98

- dňa 7. 2. 2000 doručená správa OS Trnava, že vo veci ich sp. zn. 14 C/37/98 sa koná

- dňa 21. 2. 2000 a dňa 24. 3. 2000 žiadaná správa od OS Trnava o stave veci sp. zn. 14 C/37/98

- dňa 11. 5. 2000 doručená správa OS Trnava o stave konania veci sp. zn. 14 C/37/98 - vec nebola skončená

- v priebehu mesiacov máj až august opätovne žiadané správy od OS Trnava o stave veci sp. zn. 14 C/37/98 za účelom zistenia, či vo veci OS Skalica sp. zn. 4 C/290/98, predtým sp. zn. 4 C/208/98 nejde o prekážku litispendencie proti žalovanému MUDr. K.

- dňa 17. 8. 2000 doručená správa OS Trnava, že vo veci sp. zn. 14 C/37/98 nie je vytýčený termín pojednávania

- od augusta 2000 do novembra 2000 žiadané správy od OS Trnava

- úkon sudkyne zo 7. 12. 2000 (č. 1. 66 spisu), pokyn sudkyne na vylúčenie č. 1. 6-8 spisu na samostatné konanie žaloby žalobcu o ochranu osobnosti a pokyn na založenie do spisu sp. zn. 4 C/208/97

- Mgr. R. A., sudkyňa OS Skalica spísala úradný záznam, podľa ktorého bol 11. 12. 2000 návrh na ochranu osobnosti žalobcu podľa odseku zhora vylúčený na samostatné konanie, ktoré sa vedie pod sp. zn. 4 C/290/00

- dňa 11. 1. 2001 (č. 1. 4 súčasného spisu) bol urobený úkon sudkyňou Mgr. R. A., ktorá konštatovala, že spis 4 C 290/00 treba pripojiť k spisu OS Skalica sp. zn. 4 C/208/97 s tým, že z podania žalobcu zo dňa 13. 10. 1997 jednoznačne vyplýva, že ide o rozšírenie pôvodného návrhu, ktorom sa má rozhodnúť a poukázala na č. 1. 13 spisu sp. zn. 4 C/208/97.“

Zo súdneho spisu ústavný súd zistil tento ďalší priebeh konania:

Dňa 16. februára 2001 uskutočnil Okresný súd Skalica pojednávanie, na ktorom konštatoval, že navrhovateľ „sa domáha tých istých nárokov ako vo veci sp. zn. 4 C/208/97 a vo veci sp. zn. 4 C/231/97“, a konanie uznesením sp. zn. 4 C/290/00 zastavil z dôvodu prekážky už začatej veci.

Dňa 6. augusta 2001 podal sťažovateľ proti uzneseniu zo 16. februára 2001 odvolanie.

Dňa 21. septembra 2001 vyzval Okresný súd Skalica odporcov, aby sa vyjadrili k podanému odvolaniu. Vyjadrenie odporcov bolo Okresnému súdu Skalica doručené 1. októbra 2001.

Dňa 29. októbra 2001 Okresný súd Skalica vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril, či vznáša (v podanom odvolaní) aj námietku zaujatosti voči konajúcej sudkyňi s uvedením

dôvodov, resp. námietku zaujatosti voči iným sudcom tohto súdu, výzvu zopakoval 25. februára 2002 a tiež 20. decembra 2002.

Dňa 8. apríla 2002 požiadal Okresný súd Skalica o poskytnutie súčinnosti Okresný súd Trnava – vykonanie výsluchu sťažovateľa k otázke námietky zaujatosti.

Okresný súd Trnava predvolal sťažovateľa na výsluch na 7. máj 2002, sťažovateľ predvolanie prevzal, no na výsluch sa nedostavil. Okresný súd Trnava opätovne predvolal sťažovateľa na výsluch na 29. máj 2002 s poučením o možnosti predvedenia, sťažovateľ predvolanie prevzal až 8. júna 2002, na výsluch sa nedostavil. Okresný súd Trnava požiadal o predvedenie sťažovateľa príslušný útvar Policajného zboru na 19. jún 2002, ktorý však oznámil, že sťažovateľ predložil potvrdenie o práceneschopnosti, preto predvedenie nebolo realizované. Okresný súd Trnava určil nový termín výsluchu – 17. júl 2002, predvolanie žalobca prevzal až 12. augusta 2002. Okresný súd Trnava požiadal o predvedenie sťažovateľa opätovne príslušným útvarom Policajného zboru na výsluch – 10. septembra 2002, predvedenie nebolo realizované, pretože sťažovateľ sa odmietol dostaviť na výsluch.

Okresný súd Skalica 2. októbra 2002 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k otázke zaujatosti sudcov tohto súdu, výzvu prevzal sťažovateľ až 20. decembra 2002, no nereagoval na ňu.

Okresný súd Skalica 23. januára 2003 predložil spisový materiál spolu s podaným odvolaním krajskému súdu, ktorý svojím uznesením z 25. februára 2003 uznesenie o zastavení konania zo 16. februára 2001 zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Spisový materiál bol Okresnému súdu Skalica vrátený 14. marca 2003.

Dňa 3. júla 2003 Okresný súd Skalica požiadal príslušný výkonný orgán územnej samosprávy o oznámenie skutočností potrebných pre účely rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov, ktorý na výzvu reagoval 5. augusta 2003.

Dňa 13. apríla 2004 určil Okresný súd Skalica termín pojednávania na 26. máj 2004 a predvolal sťažovateľa a odporcu. Sťažovateľ podaním doručeným 25. mája 2004 ospravedlnil svoju neprítomnosť na určenom termíne pojednávania a upresnil svoj návrh.

Dňa 26. mája 2004 Okresný súd Skalica uskutočnil pojednávanie, na ktoré sa nedostavili odporcovia ani sťažovateľ, ktorý svoju neprítomnosť ospravedlnil zo zdravotných dôvodov. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 4. júna 2004 vyzval Okresný súd Skalica sťažovateľa na predloženie podkladov pre účely posúdenia jeho žiadosti o oslobodenie súdnych poplatkov, ktoré sťažovateľ predložil 22. júna 2004.

V dôsledku zmeny zákonnej úpravy sídel a obvodov všeobecných súdov účinnej od 31. januára 2005 bola vec sťažovateľa pridelená Okresnému súdu Senica.

Dňa 15. novembra 2006 Okresný súd Senica požiadal Okresný súd Trnava o zapožičanie súvisiaceho spisového materiálu.

Dňa 27. a 28. novembra 2006 Okresný súd Senica vyzval na oznámenie údajov na účely posúdenia žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov príslušné štátne orgány, výkonný orgán územnej samosprávy a Sociálnu poisťovňu, pobočka Trnava, ktoré na výzvu reagovali v priebehu mesiacov december 2006 až január 2007.

Dňa 5. januára 2007 Okresný súd Senica požiadal Okresný súd Trnava o zaslanie súvisiaceho spisového materiálu.

Uznesením z 19. marca 2007 priznal Okresný súd Senica sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd Senica 20. marca 2007 požiadal Okresný súd Trnava o podanie správy o stave konania v súvisiacej veci a zaslanie spisového materiálu, výzvu zopakoval 9. mája 2007. Požadované skutočnosti boli Okresným súdom Trnava oznámené 4. júna 2007.

Sťažovateľ 7. mája 2007 požiadal o ustanovenie právneho zástupcu, Okresný súd Senica uznesením z 18. mája 2007 jeho žiadosti vyhovel.

Dňa 18. mája 2007 bol uznesením Okresného súdu Senica sťažovateľovi ustanovený právny zástupca.

Dňa 2. augusta 2007 Okresný súd Senica požiadal Okresný súd Trnava o zaslanie časti súvisiaceho spisového materiálu.

Okresný súd Senica uskutočnil vo veci pojednávanie 4. decembra 2007.

V dôsledku zmeny zákonnej úpravy sídel a obvodov všeobecných súdov bola vec sťažovateľa postúpená 10. januára 2008 novovzniknutému Okresnému súdu Skalica.

Okresný súd Skalica určil 18. apríla 2008 termín pojednávania na 6. máj 2008.

Dňa 24. apríla 2008 bola Okresnému súdu Skalica doručená žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa o pozbavenie jeho osoby od právneho zastúpenia sťažovateľa.

Okresný súd Skalica uskutočnil 6. mája 2008 pojednávanie, na ktoré sa nedostavil sťažovateľ (neúčast' ospravedlnil písomne „z dôvodu, že mu doteraz ustanovený právny zástupca JUDr. Z. P., advokát oznámil, že požiadava o pozbavenie funkcie právneho zástupcu“). Okresný súd Skalica pojednávanie odročil na neurčito.

Okresný súd Skalica uznesením sp. zn 3 C 32/2008 z 20. augusta 2008 rozhodol o pozbavení zastupovania sťažovateľa súdom ustanoveného advokáta a ustanovil sťažovateľovi nového právneho zástupcu.

Dňa 4. septembra 2008 Okresný súd Skalica určil termín pojednávania na 28. október 2008.

Dňa 2. októbra 2008 doručil ustanovený právny zástupca sťažovateľa žiadosť o pozbavenie právneho zastupovania sťažovateľa. O pozbavení rozhodol Okresný súd Skalica uznesením č. k. 3 C 32/2008-150 z 20. októbra 2008 a ustanovil sťažovateľovi nového právneho zástupcu.

Dňa 28. októbra 2008 uskutočnil Okresný súd Skalica pojednávanie, na ktorom zistil, že neboli súdu spätne doručené doručenký k horeuvedenému uzneseniu, na základe ktorých by bolo možné posúdiť jeho právoplatnosť. Z tohto dôvodu bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 8. novembra 2008 sťažovateľ doručil Okresnému súdu Skalica odvolanie proti uzneseniu o ustanovení nového právneho zástupcu z 20. októbra 2008, ktoré odôvodnil tým, že prerokúvaná vec nie je zložitá, a preto sa bude v konaní zastupovať sám.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom posudzovaného konania pred Okresným súdom Senica a Okresným súdom Skalica je žaloba o ochranu osobnosti.

Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu, s vyjadreniami sťažovateľa a Okresného súdu Skalica dospel ústavný súd k záveru, že prípadná skutková alebo právna zložitosť veci nemohla mať v danom prípade vplyv na dosiaľ uplynutú dobu predmetného konania, pretože Okresný súd Senica a Okresný súd Skalica od podania žaloby do podania sťažnosti ústavnému súdu vykonali len úkony, ktoré súviseli s otázkou skúmania procesnej podmienky konania (zistovanie prekážky začatej veci – litispendencie), nestrannosti zákonného sudcu, oslobodenia od súdnych poplatkov a ustanovenia právneho zástupcu. Okresný súd Senica a v súčasnosti Okresný súd Skalica teda dosiaľ meritórne vec neprerokovávali.

V konaní o ochranu osobnosti je efektívnosť súdnej ochrany neodmysliteľne spojená s jej poskytnutím v primeranej dobe, teda s rýchlosťou a plynulosťou postupu súdu v prejednávanej veci, kde časové hľadisko môže zohrávať významnú úlohu (III. ÚS 30/03, III. ÚS 178/04).

Namietanú existenciu zbytočných prietáhov v posudzovanom konaní preto ústavný súd skúmal s prihliadnutím na túto skutočnosť, zohľadňujúc aj stav uvedeného konania a charakter úkonov vykonaných vo veci v čase podania ústavnej sťažnosti.

2. Ústavný súd skúmajúc správanie sťažovateľa v posudzovanom konaní zistil okolnosti na strane sťažovateľa, v dôsledku ktorých výrazne došlo k spomaleniu postupu pri prerokovaní uvedenej právnej veci. Na vrub sťažovateľovi treba pripísať jeho prístup k výzvam Okresného súdu Skalica, na ktoré ani po opätovných žiadostiach nereagoval (výzva z 29. októbra 2001 týkajúca sa otázky námietky zaujatosti, opakovaná z 25. februára 2002 a 20. decembra 2002, neskoršia výzva z 2. októbra 2002). Sťažovateľ negatívne pristupoval aj k účasti na určených termínoch pojednávaní (26. máj 2004, 6. máj 2008) a určených termínov výsluchov (7. máj 2002, 29. máj 2002, 19. jún 2002, 17. júl 2002, 10. september 2002), ktorých sa nezúčastňoval a svoju neprítomnosť v mnohých prípadoch

ani neospravedlnil. Navyše niektoré zásielky súvisiace s určenými výsluchmi a pojednávaniami preberal oneskorene. Za okolnosť vyznievajúcu v neprospech sťažovateľa, treba považovať aj to, keď požiadal konajúci súd o ustanovenie právneho zástupcu a následne proti uzneseniu, ktorým mu bol ustanovený ďalší z jeho právnych zástupcov, podal odvolanie, v ktorom sa vyjadril, že právne zastúpenie v konaní nie je vzhľadom na jednoduchosť veci potrebná.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup Okresného súdu Skalica a Okresného súdu Senica.

V prvom rade potrebuje ústavný súd uviesť, že spisový materiál týkajúci sa prerokúvanej veci, ktorý mu bol na preskúmanie poskytnutý, sa vyznačoval nekompletnosťou svojho obsahu. Takisto chronologický prehľad úkonov predložený vo vyjadrení Okresného súdu Skalica bol v niektorých miestach nejasný a v týchto prípadoch nebolo možné zistiť, ktorý z dvoch konajúcich súdov ten-ktorý posudzovaný úkon vykonal.

Vzhľadom na už spomínané nedostatky spisového materiálu a chronologického prehľadu nebolo možné rozhodnúť, ktorému z dvoch súdov treba pričítať prvý úsek zistenej nečinnosti trvajúci 9 mesiacov v období od 13. októbra 1997, keď bola žaloba sťažovateľom podaná, do 4. augusta 1998, keď Okresný súd Skalica pristúpil k zisťovaniu procesnej podmienky už začatej veci.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol.

Ako neefektívny postup Okresného súdu Skalica kvalifikuje ústavný súd celé obdobie od 4. augusta 1998, keď Okresný súd Skalica začal skúmať negatívnu procesnú podmienku konania (prekážka litispendencie) a opakovane si vyžiadaval správy od Okresného súdu Trnava (o stave súvisiaceho konania vedeného na tomto súde), do novembra 2000, keď sa obracal s rovnakého dôvodu svojimi žiadosťami na Okresný súd Trnava. Ústavný súd je toho názoru, že posúdiť uvedenú procesnú podmienku bolo možné aj samotným preskúmaním spisu týkajúceho sa veci vedenej na Okresnom súde Trnava bez toho, aby Okresný súd Skalica vyčkával na skončenie predmetnej veci. Neefektívna činnosť v tomto prípade predstavuje časový rozsah presahujúci dva roky. Vzhľadom na konštatovanie neefektívnosti označeného obdobia považoval ústavný súd za právne irelevanté ešte zisťovať prípadnú nečinnosť konajúceho súdu v tomto období.

Konanie Okresného súdu Skalica je tiež poznačené obdobím nečinnosti, ktoré sa premietlo do zbytočných prietáhov v uvedenom konaní v dĺžke siedmich mesiacov, a to od 5. augusta 2003, keď bola Okresnému súde Skalica poskytnutá súčinnosť zo strany orgánu územnej samosprávy, do 13. apríla 2004, keď Okresný súd Skalica určil termín pojednávania.

Nečinnosť Okresného súdu Senica (bez existencie zákonnej prekážky) v trvaní približne ôsmich mesiacov predstavuje úsek v období od 31. januára 2005, keď v dôsledku zmeny zákonnej úpravy bola vec sťažovateľa postúpená Okresnému súde Senica, do 15. novembra 2006, keď Okresný súd Senica požiadal Okresný súd Trnava o poskytnutie súvisiaceho spisového materiálu.

Uvedené obdobia neefektívnej činnosti a nečinnosti Okresného súdu Skalica, keď tento nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, rovnako tiež obdobie nečinnosti Okresného súdu Senica nemožno považovať za ústavne akceptovateľné vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené (1. bod výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a vzhľadom na skutočnosť, že konanie je v súčasnosti vedené na Okresnom súde Skalica, prikázal tomuto súdu, aby konal vo veci bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (2. bod výroku nálezu).

III.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 494 000 Sk, ktoré odôvodnil tým, že dlhá doba čakania na rozhodnutie súdu nepriaznivo vplýva na jeho psychiku a nečinnosťou súdu fakticky dochádza k ochrane jedného z účastníkov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Z citovaného textu ústavy a zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadosťučinenie.

Pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vzal do úvahy všetky skutočnosti prebiehajúceho súdneho konania a dospel k záveru, že vyslovenie porušenia označeného základného práva sťažovateľov a prikázanie okresnému súdu vo veci konať je dostatočným uplatnením právomoci ústavného súdu, a primerané finančné zadosťučinenie sťažovateľom nepriznal (3. bod výroku nálezu).

Ústavný súd považoval v tomto prípade za dostatočne účinný prostriedok nápravy vyslovenie porušenia základného práva, uloženie povinnosti okresnému súdu vo veci konať a priznanie úhrady trov konania (mutatis mutandis II. ÚS 225/07, II. ÚS 116/06).

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia bral do úvahy popísané okolnosti týkajúce sa správania sťažovateľa, ktorý svojím správaním výrazne prispel k celkovej neprimeranej dĺžke posudzovaného konania. Odôvodnenie „dlhým čakaním na rozhodnutie súdu“ pôsobí vo vzťahu k zistenej pasivite sťažovateľa kontroverzne. Toto východisko viedlo ústavný súd k rozhodnutiu o nepriznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné vysloviť názor, že autonómnosť postavenia účastníka konania, ktorý sa domáha svojich práv na súde, nemôže platiť absolútne, najmä vtedy nie, ak účastník nevyužíva svoje nesporné práva týkajúce sa súčinnosti v konaní a zároveň očakáva a vyžaduje rýchle ukončenie svojej právnej veci. V okolnostiach prípadu sa to týka aj predmetného konania na ústavnom súde, v rámci ktorého sťažovateľ (resp. jeho právna zástupkyňa) celkovo štyrikrát (aj opakovane v tej istej veci) žiadal o predĺženie lehoty na predloženie požadovaných podkladov. Ústavný súd preto pripomína stále aktuálnu zásadu rímskeho práva „*vigilantibus, non dormientibus iura subveniunt*“ (právo pomáha bdelym, nie spiacim).

Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, a ich výšku špecifikoval sumou 19 682 Sk.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný

v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2008 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu 190 Sk.

Sťažovateľ v danom prípade mohol požadovať náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v súlade s uvedenými ustanoveniami vyhlášky č. 655/2004 Z. z. za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie vo veci – sťažnosť), teda 2 x 3 176 Sk a 2 x 190 Sk, spolu 6 732 Sk (223,46 €).

Ústavný súd teda priznal sťažovateľovi podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde náhradu trov právneho zastúpenia v sume 223,46 €. Podľa miery zodpovednosti za spôsobené zbytočné prietahy v predmetnom konaní zaviazal ústavný súd Okresný súd Senica na úhradu čiastky 55,86 € z celkovej sumy priznaných trov a Okresný súd Skalica na úhradu čiastky 167,60 € (4. bod výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2009